

Landstinget i Östergötland
ingela.appelsved@lio.se

Rektorn vid Vretagymnasiet
elisabeth.bringer.hallberg@lio.se

Beslut för gymnasieskola och gymnasie- särskola

efter tillsyn i Vretagymnasiet

Tillsyn i Vretagymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i de gymnasieskolor som Landstinget i Östergötlands är huvudman för under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen Vretagymnasiet i Linköping och Himmelstalundsgymnasiet i Norrköping.

Vretagymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 27 och 28 augusti 2013.

Fakta om skolan

Vretagymnasiet med cirka 460 elever, ligger i samhället Vreta kloster drygt en mil utanför Linköpings centralort. Huvudman för skolan är Landstinget i Östergötland. På Vretagymnasiet finns både gymnasieutbildning och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Detta beslut omfattar skolans gymnasieutbildningar.

Vretagymnasiet leds av en rektor. I ledningsgruppen finns förutom rektorn, sju enhetschefer. En av enhetscheferna är också biträdande rektor och ansvarar för utbildningen i gymnasiesärskolan. Utbildningen inom gymnasieskolan omfattar; Naturbruksprogrammet med inriktningarna djur, lantbruk och skog samt Fordons- och transportprogrammet med inriktningen transport. Skolan erbjuder även två introduktionsprogram; yrkesintroduktion och programinriktat individuellt val. Skolan innefattar också gymnasiesärskolan. Utbildningen i gymnasiesärskolan motsvarar i årskurs 1 det nationella programmet Skog, mark och djur. För eleverna i årskurserna 2, 3 och 4 finns det nationella programmet Naturbruksprogrammet.

Kunskapsresultat

Nationell statistik visar att andelen elever med slutbetyg inom fyra år vid Vretagymnasiet har sjunkit under den senaste femårsperioden, från 92,5 procent år 2008 till 77,3 procent år 2012. Resultatet för år 2012 är tidsperiodens lägsta. Den genomsnittliga betygspoängen för skolan som helhet för de elever som fick slutbetyg är 13,4, år 2012. Betygspoängen visar en nedåtgående trend, exempelvis var år 2009 motsvarande betygspoäng 14,7. Statistiken för skolans Naturbruksprogram visar att av de elever som fick slutbetyg år 2012 nådde 64,2 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Det innebär en viss ökning jämfört med året innan, men resultatet är lägre än till exempel år 2009 då 90,0 procent av de elever som fick slutbetyg nådde sådan behörighet. Vidare visar den nationella statistiken för år 2012 att andelen elever med utökat program är 57,5 procent på Vretagymnasiet, att jämföra med 40,3 procent i riket som helhet.

Av den nationella statistiken framgår också att det finns skillnader i resultat mellan kvinnor och män på Vretagymnasiet. År 2012 var andelen kvinnor som fullföljt utbildningen inom fyra år 82,9 procent och andelen män 67,4 procent. Den genomsnittliga betygspoängen år 2012, är 14,2 för kvinnor och 12,5 för män. Vidare är andelen kvinnor som når grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier 75,0 procent att jämföra med 53,7 procent av männen.

Några resultatsammanställningar för gymnasiesärskolan och för elever som studerar inom ramen för introduktionsprogrammen har inte redovisats. Av rektorns verksamhetsredogörelse framgår emellertid att eleverna inom gymnasiesärskolan når de nationella målen i hög grad. Exempelvis beskriver rektorn att av de 407 kursbetyg som satts under åren 2009-2012 har i tio fall bedömningen varit att eleven inte nått minst betyget Godkänt.

Helhetsbedömning

Den nationella statistiken visar att Vretagymnasiets resultat har en nedåtgående trend och att åtgärder behövs för att öka elevernas kunskapsresultat. År 2012 är den genomsnittliga betygspoängen hos de elever som fick slutbetyg visserligen i paritet med motsvarande programs resultat i riket men resultatet är skolans lägsta på flera år. Vidare är år 2012, andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom 4 år lägre än motsvarande programs resultat för riket. Det skiljer också i kunskapsresultat mellan skolans kvinnor och män. Kvinnorna har högre betygspoäng än männen, de får i högre grad slutbetyg och når i större utsträckning grundläggande behörighet till universitets och högskolestudier.

Tillsynen visar att Vretagymnasiet följer upp sina resultat kontinuerligt och att skolan utifrån genomförda analyser vidtagit vissa åtgärder för att öka elevernas måluppfyllelse. Bland annat har skolan förtydligat sitt arbete med att uppmärksamma, utreda och ge stöd till elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Emellertid behöver skolans arbete för elever i behov av särskilt stöd stärkas ytterligare då skolenhetens åtgärdsprogram inte är utarbetade i enlighet med författningarnas krav. För att öka elevernas måluppfyllelse behöver också kvalitetsarbetet förbättras. Till exempel behöver det ingå i Vretagymnasiets systematiska kvalitetsarbete att följa upp och analysera kunskapsresultaten i förhållande till undervisningens kvalitet. För att åstadkomma detta behöver rektorn öka sin kunskap om lärarnas undervisning. Även resultat från den nationella statistiken, som att en hög andel av skolans elever har utökat program och att det finns skillnader i resultat mellan skolans kvinnor och män, kan vara utgångspunkt för analyser och ingå i det dokumenterade kvalitetsarbetet.

Utbildningen inom gymnasieskolan är tydligt inriktad på kursplanernas kunskapsmål men för att undervisningen inom de nationella programmen ska bilda en helhet för eleverna är det viktigt att examensmålen för respektive program ligger som grund för planering och genomförande av all undervisning.

Utbildningen i gymnasiesärskolan har kunskapsmålen i fokus och lärarna arbetar för att eleverna ska få grundläggande yrkeskunskaper inom ramen för programmet. Dock behöver skolan se över hur undervisningen i gymnasiesärskolan är organiserad, i syfte att säkerställa att eleverna får undervisning av lärare med adekvat utbildning.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det i varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling och att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling. Vretagymnasiet saknar ett skolgemensamt förebyggande värdegrundsarbete som utgår från kartlagda behov.

Skolans värdegrundsarbete sker företrädesvis på klassnivå och har en reaktiv karaktär. Skolan saknar också en plan mot kränkande behandling med en översikt över det åtgärder som behövs i verksamheterna för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Landstinget i Östergötland att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Säkerställa att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program.
- Säkerställa att eleverna får information om examensmålen.

Motivering

Enligt skollagen ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2008/09:199) ska examensmålen ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevernas första dag på programmet. De ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. För att programmet skall fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Gymnasiegemensamma ämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Av skollagen framgår också att eleverna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt läroplanen ska skolan klargöra utbildningens mål för eleverna.

Av intervjuer med elever framgår att eleverna får information om kursmålen men det framkommer också att eleverna inte känner till examensmålen. Vid intervjuer med lärare framkommer att det varierar i vilken utsträckning lärarna är förtrogna med examensmålen och planerar sin undervisning utifrån dessa. Emellertid finns det lärare som i sin planering inte tydligt utgår från examensmålen och det finns exempel på att karaktärsämneslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen inte samverkar med examensmålen i fokus. Bilden av att examensmålen inte ligger till grund för planeringen för alla lärare bekräftas också av rektorns verksamhetsredogörelse. Rektorn beskriver bland annat att det finns lärare på skolan som uppger att dessa övergripande mål har låg prioritet när kurserna ska planeras. Exempelvis uppger rektorn att lärare sagt att de nationella proven styr undervisningen i högre grad än examensmålen.

Skolinspektionen bedömer att examensmålen inte ligger till grund för planeringen av undervisningen i samtliga program samt att eleverna inte får tillräcklig information om målen för utbildningen.

Författning

4 kap. 14 § skollagen

16 kap. 6 § skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Säkerställa att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten, som en del av skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Vretagymnasiet har ett forum för samråd, skolkonferens, där både personal och elever deltar. Skolkonferensen äger rum tre gånger per termin, den leds av rektorn och varje klass har en representant. Enligt rektorn ska varje klass dessutom på sin mentorstid ha klassråd regelbundet. Av intervjuer framkommer att det varierar mellan klasserna om mentorstiden används för klassråd. Det finns klasser där det saknas regelbundna klassråd. I dessa klasser upptas mentorstiden vanligen av att mentorn informerar om skolaktuella frågor och det avsätts sällan tid för att eleverna ska kunna framföra synpunkter och diskutera frågor som rör skolans utbildning. Att mentorerna arbetar olika har uppmärksammats av skolans ledning. För att öka kvaliteten och få större likvärdighet i mentorskapet har skolan till läsåret 2013/14 infört så kallade heltidsmentorer.

Tillsynen visar vidare att graden av elevernas inflytande över undervisningen varierar liksom hur inflytandet sker. Av intervjuer framgår att det finns lärare som uppmuntrar eleverna att vara delaktiga i planeringen medan andra lärare inte efterfrågar elevernas synpunkter. Det finns dock goda exempel på skolan med lärare som försöker fånga upp och utgå från elevernas intressen och lärare som presenterar olika arbetssätt och redovisningssätt och frågar hur eleverna vill jobba.

Vretagymnasiet genomför varje år en elevenkät där bland annat elevernas inflytande mäts. Enligt rektorn visar resultatsammanställningen hur elevinflytandet fungerar på klassnivå men inte på lärarnivå. Enligt rektorn ska även alla kurser utvärderas i sam-

band med kursavslut och resultatet av en lärares kursutvärderingar ska tas upp och diskuteras på kommande medarbetarsamtal. Av intervjuer framkommer att inte alla lärare genomför kursutvärderingar.

De variationer avseende elevinflytande som framkommit vid tillsynen visar att frågor om elevernas inflytande inte har diskuterats på ett övergripande sätt på skolan. Av intervjuer med rektorn och vid granskningen av skolans dokument framkommer att Vretagymnasiet saknar en planering för elevinflytandet.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har säkerställt att alla elever har ett aktivt inflytande över sin utbildning och därmed har inte eleverna i alla kurser ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Vad gäller påtalade brister i skolans struktur för samråd med eleverna har skolan redan vidtagit åtgärder och Skolinspektionen avstår därför från ingripande i denna del.

Författning

4 kap. 4, 6, 9 och 14 §§ skollagen

Trygghet och studiero

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.
- Säkerställa att skolan har rutiner för att personal och rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn respektive huvudmannen.
- Säkerställa att skolan har en plan mot kränkande behandling som motsvarar författningarnas krav.

Motivering

Huvudmannen har en långtgående skyldighet att säkerställa att alla elever har en trygg skolmiljö. Inom ramen för varje särskild verksamhet ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Som en del i detta arbete framgår av skollagen att det ska genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Vidare framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektor respektive huvudmannen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår att i det förebyggande arbetet ingår att regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av bland annat kränkande behandling. Vidare måste skolan analysera kartläggningen för att identifiera risker för kränkande behandling. I samband med analysen ska även tidigare insatser utvärderas och utifrån de identifierade riskerna ska skolan formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet. Vidare ska skolan planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och även bestämma vem som ansvarar för respektive insats. Skolan ska också se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen, analysen samt när man avgör vilka insatser som ska sättas in.

Tillsynen visar att Vretagymnasiet inte bedriver ett gemensamt målinriktat arbete för att motverka och förhindra kränkande behandling av elever med undantag för enstaka återkommande aktiviteter. Exempelvis uppmärksammar skolan varje år förintelsens minnesdag. Istället för att utifrån skolans kartlagda behov, planera för och genomföra insatser har skolan valt att låta värdegrundsfrågorna hanteras av mentorerna allteftersom behov uppstår. Tanken är att klasserna under mentors ledning under mentors-tiden ska samtala kring de frågor som är aktuella och angelägna i respektive klass. Detta ställningstagande, har enligt lärarintervjun, lett till att det reaktiva arbetet hamnat i fokus och att samtal av förebyggande karaktär inte säkert blir av. Lärare uppger att skolan behöver ha en gemensam linje för sitt värdegrundsarbete. Enligt intervjuerna förekommer bland eleverna främlingsfientliga uppfattningar liksom uttalanden kopplade till sexuell läggning.

Vretagymnasiet har ingen plan mot kränkande behandling. Istället har skolan en handlingsplan mot diskriminering och annan kränkande behandling. Emellertid motsvarar inte innehållet i denna handlingsplan de krav som skollagen ställer på planen mot kränkande behandling. Handlingsplanen beskriver bland annat hur skolans så kallade antimobbinggrupp ska arbeta i akuta situationer. Av intervjuer framkommer att personalen agerar när någonting händer och att de rutiner som beskrivs för arbetet följs. Dock saknar skolan skriftliga rutiner för personalens och rektorns skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Enligt genomförda intervjuer informeras rektorn omgående i de fall en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling men däremot informeras inte huvudmannen fortlöpande. Huvudmannen begär efter varje läsår in en händelserapport och vill då också veta hur skolan agerat i samband med olika händelser.

Av de allmänna råd som beskrivits ovan framgår att grunden för en genomtänkt och användbar plan är ett aktivt främjande och förebyggande arbete. Arbetet med att motverka kränkande behandling ska ingå som en del av skolans kvalitetsarbete och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Planen kan därför användas som dokumentation i det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare nämns att för att kunna bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande behandling är det lämpligt att de rutiner som behövs finns samlade i skolans plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att Vretagymnasiet inte arbetar tillräckligt aktivt och målinriktat med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Inte heller har skolan en

plan mot kränkande behandling enligt författningarnas krav. Rutiner för personalens och rektors skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling saknas och kan lämpligen skrivas in i skolans plan mot kränkande behandling.

Författning

6 kap. 6, 7, 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Säkerställa att åtgärdsprogrammen utformas som beslut och att det av besvärshänvisningen framgår hur åtgärdsprogrammet kan överklagas.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Beslut om åtgärdsprogram ska enligt skollagen fattas av rektorn eller av den som rektorn överlåtit beslutanderätten till. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet eller beslutet om att inte utarbeta åtgärdsprogram är de formella besluten och ska innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslut till Skolväsendets överklagandenämnd. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) för arbete med åtgärdsprogram framgår bland annat att åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Rektorn på Vretagymnasiet har överlåtit beslutanderätten för gymnasieskolans åtgärdsprogram till skolans specialpedagog och för gymnasiesärskolans åtgärdsprogram till den biträdande rektorn. Skolan har ett formulär för åtgärdsprogram som bland annat innehåller utrymme för att beskriva elevens situation, mål på kort respektive lång sikt, åtgärder och vem som är ansvarig för åtgärderna samt datum för uppföljning. Dock saknas i formuläret information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolans åtgärdsprogram är undertecknade av den personal som har beslutanderätten men det saknas information om att ett eventuellt överklagande ska skickas till den skola som har fattat beslutet samt att ett beslut måste överklagas inom tre veckor från den dag som eleven/vårdnadshavaren fick del av beslutet.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen granskat finns exempel på åtgärder som är svåra att utvärdera och vissa åtgärder saknar tydlig koppling till målet. Det gäller t.ex. ett åtgärdsprogram för en elev som efter årskurs 1 har betyget F i den första matematikkursen. Den åtgärd skolan formulerat är "läser nu Ma 2, efter en tid på kursen görs ett slutprov på Ma 1". Det framgår inte vilka konkreta insatser som ska vidtas i undervis-

ningen för att eleven ska nå det kortsiktiga målet som är minst betyget E i kursen. I ett annat åtgärdsprogram är skolans åtgärd att eleven erbjuds stöd av specialpedagog "för att arbeta ifatt rester", men stödets omfattning framgår inte och heller inte vilka konkreta åtgärder som stödet består av.

Skolinspektionen konstaterar att det är svårt att utvärdera om åtgärderna har lett till att det kortsiktiga målet har uppnåtts när insatserna inte är konkret beskrivna. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) om arbete med åtgärdsprogram framgår också att det är viktigt att de åtgärder som skolan utarbetar är konkreta och utvärderingsbara och att de är kopplade till elevens behov och de mål som satts upp.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att de åtgärdsprogram som utarbetas för de elever som behöver särskilt stöd, utformas i enlighet med författningarna.

Författning

3 kap.9 § skollagen

28 kap. 16 § skollagen

29 kap. 10–11 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Säkerställa att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenheten, med fokus på undervisning och lärande, i syfte att utveckla verksamheten.

Motivering

Av skollagen följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Vidare ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Läroplanen anger att rektorn, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har ansvaret för skolans resultat och ett särskilt ansvar för att bland annat skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Av Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport (2012:1) om rektors pedagogiska ledarskap framgår bland annat följande. Pedagogiskt ledarskap är allt som handlar om att tolka målen samt beskriva aktiviteter för en god måluppfyllelse i relation till de nat-

ionella målen i skolan och för att förbättra skolans resultat så att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Av rapporten framgår även att kvalitetsarbetet ska ha fokus på undervisning och lärande. Det systematiska kvalitetsarbetet är ett medel för att synliggöra, analysera och åtgärda vad i skolans undervisningsprocesser som kräver bättre förutsättningar. Rektors ledarskap bör vara att leda lärarnas lärande, det pedagogiska arbetet och skolutveckling. För att lyckas med detta måste rektorn ha god kännedom om skolans arbete för undervisning och lärande och använda kunskapen som underlag för kommunikation om skolans uppdrag och utvecklingsbehov. Hur strategier för ett undervisningsnära ledarskap sedan utformas måste ske efter skolans och rektorns sammanhang och förutsättningar.

Vretagymnasiet har en organisation som innebär att rektorn har delegerat personalansvaret för lärarna till fem enhetschefer. Uppdraget som enhetschef kombineras med andra arbetsuppgifter vanligen med undervisning. En enhetschef är även biträdande rektor. Rektorn och enhetschefer ingår i skolans ledningsgrupp, denna grupp träffas en gång per månad. Enhetscheferna har möten med sin lärargrupp regelbundet. För lärarna finns också möten i olika arbetslag och ämnesgrupper. Rektorn organiserar även arbetsplatsträffar som omfattar all personal.

Tillsynen visar att det på Vretagymnasiet i vissa hänseenden saknas en gemensam förståelse för och uppslutning kring de nationella målen. Exempelvis saknas det samlande och övergripande diskussioner kring examensmålen och hur eleverna ska ges ett aktivt inflytande över utbildningen. Se även bedömningsområdena "Undervisning och lärande" och "Grundläggande värden och inflytande". Vidare framgår att skolan inte bedriver ett gemensamt förebyggande arbete kring värdegrundsfrågor.

Rektorn uppger att det är enhetscheferna som har bäst kännedom om lärarnas undervisning och rektorn följer inte upp hur skolans undervisningsuppdrag genomförs. Rektorn har heller inte säkerställt att alla lärare genomför kursutvärderingar på det sätt som har bestämts på skolan. Av intervjuer med lärare i gymnasieskolan framgår att ingen i ledningsgruppen har besökt lärarnas lektioner och att det är olika i vilken grad enhetscheferna stöttar lärarnas pedagogiska arbete. Enligt Skolinspektionen är grunden för en aktiv pedagogisk ledning god kännedom om varje lärares undervisning och de resultat som denna genererar.

Vretagymnasiet bedriver ett kvalitetsarbete som är systematiskt och till delar dokumenterat. En tydlig utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete är resultatet på de enkäter som genomförs med elever och personal varje år. Skolan har också använt elevernas kunskapsresultat som underlag för sitt utvecklingsarbete. Exempelvis har skolan utifrån en konstaterad negativ resultatutveckling förtydligat och förstärkt sitt arbete med att uppmärksamma och ge stöd till elever som riskerar att inte nå kursmålen. Men skolans kvalitetsarbete har inte lika tydligt varit inriktat på att utifrån elevernas kunskapsresultat, utveckla lärarnas undervisning. Det saknas en analys av hur arbetssätt och metoder i undervisningen som helhet påverkar elevernas lärande, ur ett individ-, grupp- och skolenhetsperspektiv. Ett exempel på detta är att skolan har uppmärksammat att många elever inte slutför sin gymnasieutbildning men i analysarbetet har detta inte kopplats till skolans undervisning utan istället har skolan konstaterat att betyg inte är en motivationsfaktor utifrån det rådande arbetsmarknadsläget i berörda branscher.

Skolinspektionen vill framhålla att för att rektorn ska kunna bedriva ett kvalitetsarbete som, med kunskapsresultaten som utgångspunkt, syftar till att utveckla undervisning och lärande behöver rektorn ha en tydlig bild av hur skolenhetens samlade undervisning bedrivs. Även om rektorn väljer att delegera personalansvaret för lärarna har rektorn alltid det yttersta ansvaret för verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett större ansvar för att leda och samordna skolenhetens pedagogiska arbete och se till att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Skolan behöver också utveckla sitt kvalitetsarbete så att det får ett tydligt fokus på undervisning och lärande.

Författning

2 kap. 9 § skollagen

4 kap. 4–5 §§ skollagen

Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar

Läroplan för gymnasiesärskolan, 2.6 Rektorns ansvar

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn utgår från elevernas bästa vid beslut om tjänstefördelning vid skolenheten.

Motivering

Enligt skollagen är det rektor som beslutar om skolenhetens inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om tjänstefördelning och hur personalen ska arbeta utifrån den utbildning de har. Av skollagen framgår vidare att i all utbildning och annan verksamhet som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Fram till 1 juli 2015 finns dock övergångsbestämmelser som gör det möjligt för även en obehörig lärare att bedriva undervisning i viss omfattning.

Tillsynen visar att det på Vretagymnasiet finns lärare som undervisar elever i gymnasiesärskolan i ämnen som de inte har utbildning för. Lärarna har yrkesämnena men undervisar även i särskolegemensamma ämnen. Även om det fortfarande finns ett utrymme i författningarna att använda obehöriga lärare måste, enligt Skolinspektionen, rektorn alltid beakta elevernas bästa. Detta innebär att rektorn har en skyldighet att organisera utbildningen på ett sådant sätt att elevernas rätt till undervisning av behöriga lärare är den primära utgångspunkten för tjänstefördelningen på skolan. Det sätt som undervisningen är organiserad inom gymnasiesärskolan på Vretagymnasiet medför att elever riskerar att under sin gymnasietid, i vissa ämnen undervisas av lärare som saknar behörighet att undervisa i dessa ämnen. Detta trots att det finns lärare med sådan utbildning anställda på skolan.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har beslutat om skolans inre organisation och tjänstefördelning utifrån elevens bästa.

Författning

1 kap. 10 § skollagen

2 kap. 10 § skollagen

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Landstinget i Östergötland måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Säkerställa att språkval genomförs i enlighet med författningarna.

Motivering

Av gymnasieförordningen framgår att franska, spanska och tyska ska erbjudas som språk som utgår från grundskolans utbildningsnivå och som nytt språk. Av skollagen följer att en huvudman, med bibehållet huvudmannaskap, får sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet (entreprenad). Inom gymnasieskolan får endast uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil samt uppgifter som avser modersmålsundervisning överlämnas på entreprenad. Om det finns särskilda skäl får regeringen efter ansökan av till exempel ett landsting i andra fall än som anges i skollagen 23 kap. 2 och 4 §§ medge att landstinget får överlämna åt någon annan att bedriva undervisning inom skolväsendet på entreprenad.

Vid tillsynen uppger rektorn att Vretagymnasiet erbjuder elever som önskar studera de moderna språken; franska, spanska och tyska att göra detta genom distansundervisning via annan utförare. Skolan har enligt rektorn överlämnat denna språkundervisning på entreprenad eftersom det är få elever som väljer att studera moderna språk. Rektorn uppger att eleverna undervisas i moderna språk på distans av en lärare anställd av Liber Hermods. Läraren sätter också elevernas betyg. Huvudmannen saknar dock tillstånd från regeringen att överlämna skolans undervisning i tyska, spanska och franska på entreprenad till annan utförare.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att organisationen av skolans undervisning i moderna språk inte är förenlig med bestämmelserna om entreprenad i skollagen. Skolinspektionen konstaterar därmed att huvudmannen inte har tagit sitt ansvar för att utbildningen genomförs enligt bestämmelserna i skollagen.

Författning

2 kap. 8 § skollagen

23 kap. 1, 3-5 §§ skollagen

4 kap. 10 § gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Jon Torkelstam och Sofia Lindstrand.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Anette Bergstrand
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.